

[översättning från engelska]

Internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter

CCPR/CO/74/SWE

24 april 2002

Original: franska

Avslutande anmärkningar: Sverige 24 april 2002.

CCPR/CO/74/SWE

Kommittén för mänskliga rättigheter, 74 sessionen

Behandling av parternas avgivna rapporter enligt artikel 40 i konventionen

Avslutande anmärkningar från kommittén för mänskliga rättigheter

Sverige

1. Kommittén behandlade Sveriges femte periodiska rapport (CCPR/C/SWE/2000/5) vid sina 1989 och 1990 möten (CCPR/C/SR.1989) den 20 mars 2002 och antog följande avslutande anmärkningar vid sina 2003 och 2004 möten (CCPR/C/SR.1990) den 1 april 2002.

A. Inledning

2. Kommittén välkomnar konventionsstatens (Sveriges) i rätt tid avgivna rapport, som följer riktlinjerna. Kommittén noterar med uppskattning att rapporten innehåller nyttig information om den utveckling som har förekommit sedan behandlingen av den fjärde periodiska rapporten. Kommittén välkomnar också de åtgärder som vidtagits med anledning av de frågor som väcktes och den oro som uttrycktes vid rapportens behandling. Kommittén uppmärksammar vidare

öppenheten i dialogen med delegationen och de nyttiga muntliga förklaringar som givits. Slutligen noterar kommittén med uppskattning den betydelse som delegationen har fäst vid de enskilda organisationernas roll i att främja och skydda de mänskliga rättigheterna och vid deras bidrag till efterlevnaden av konventionen.

B. Positiva aspekter

3. Kommittén välkomnar antagandet av följande handlingsplaner:

a) I januari 2002: nationell handlingsplan för mänskliga rättigheter, som bl.a. prioriterar skydd mot diskriminering, funktionshinder, barn och gamlas rättigheter, rätten till bostad, nationella minoriteter, samerna, frihetsberövande samt yttrande- och religionsfrihet.

b) I februari 2001: nationell handlingsplan mot rasism, främlingsfientlighet, homofobi och diskriminering.

c) 1997: nationell handlingsplan mot sexuell exploatering av barn för kommersiella syften.

4. Kommittén noterar med belåtenhet de lagändringar som från och med den 1 januari 2002 ger asylsökande barn tillgång till förskola och primär och sekundär undervisning samt hälsovård på samma villkor som barn som är bosatta i Sverige.

5. Kommittén berömmar Sverige för dess ihärdiga roll i det internationella samfundets strävan att avskaffa dödsstraffet.

C. Främsta anledningar till oro och rekommendationer

6. Samtidigt som kommittén berömmar det sätt på vilket domstolarna hänvisar till konventionen vid tolkning av konventionsrättigheter, beklagar den att själva konventionen

inte får åberopas direkt i svenska domstolar eller gentemot förvaltningsmyndigheter. I detta sammanhang noterar kommittén att konventionen inom vissa områden (artiklarna 25, 26 och 27) ger ett bättre skydd än det som ges enligt den Europeiska konventionen för mänskliga rättigheter, som har inkorporerats i svensk lag.

Sverige bör tillse att dess nationella lagstiftning tillgodoser att de rättigheter som finns i konventionen kan åtnjutas till fullo och att rättsmedel finns tillgängliga för utövandet av dessa rättigheter.

7. Kommittén noterar med oro att våld i hemmet fortsätter trots de lagar som Sverige har antagit (artiklarna 3 och 7 i konventionen).

Sverige bör fortsätta sin policy mot våld i hemmet och bör inom denna ram vidta effektivare åtgärder för att förebygga och hjälpa offren för sådant våld.

8. Kommittén noterar med oro förekomsten av fall av kvinnlig könsstympning och "hedersbrott" där flickor och kvinnor av utländsk härkomst är inblandade (artiklarna 3, 6 och 7 i konventionen).

Sverige bör fortsätta med sina strävanden att förebygga och utrota sådant handlande. Särskilt bör Sverige tillse att gärningsmännen åtalas och främja en kultur präglad av respekt för de mänskliga rättigheterna i samhällets breda lager, särskilt bland de mest utsatta skikten av invandrarsamfunden.

9. Kommittén uttrycker sin oro över erkännande av giftemål vid tidig ålder, där flickor av icke-svensk nationalitet som är bosatta i Sverige är inblandade (artiklarna 3 och 26 i konventionen).

Sverige bör vidta kraftfulla åtgärder för att förbättra skyddet för minderåriga vad gäller giftermål och avskaffa alla former av diskriminering mot dem.

10. Kommittén noterar med oro flera fall av överdriven våldsanvändning av polisen, vilket har lett till allvarlig kroppsskada och död, exempelvis för personer i förvar eller under Göteborgstoppmötet (artiklarna 6, 7 och 10 i konventionen).

Sverige bör tillse att undersökningarna fullföljs om sådan våldsutövning under förhållanden som medger fullständig insyn och av ett organ som är oberoende av de polisiära myndigheterna. Beroende på resultatet av dessa undersökningar, bör Sverige lagföra de inblandade poliserna. Sverige bör också garantera bättre utbildning om mänskliga rättigheter för polispersonal. Sverige bör vid demonstrationer tillse att ingen utrustning används som kan utgöra livsfara. .

11. Kommittén noterar den brist på tydlighet i fråga om en åtalads rätt att få sig tilldelad försvarare och tolk (artikel 14 i konventionen).

Sverige uppmanas att lämna de nödvändiga förklaringarna för att försäkra kommittén om att lagstiftning och praxis inom detta område är förenliga med artikel 14 i konventionen.

12. Samtidigt som kommittén har förståelse de säkerhetskrav som sammanhänger med händelserna den 11 september 2001 och noterar Sveriges appell om respekt för de mänskliga rättigheterna inom ramen för den internationella kampen mot terrorismen, uttrycker kommittén oro över denna kamps inverkan på läget för mänskliga rättigheter i Sverige, särskilt för personer av utländsk härkomst. Kommittén är oroad över fall av utvisning av asylsökande som misstänkts för terrorism till sina ursprungsländer. Trots garantier om att dessa personers mänskliga rättigheter skall respekteras,

kan dessa länder utgöra en fara för de utvisade personernas säkerhet och liv, särskilt när det inte har gjorts tillräckliga ansträngningar för att övervaka att dessa garantier verkligen finns (två besök från ambassaden på tre månader, det första besöket omkring fem veckor efter återvändandet och under övervakning av de frihetsberövande myndigheterna (artiklarna 6 och 7 i konventionen). Kommittén betonar också risken för kränkning av de grundläggande rättigheterna för personer av utländsk härkomst (yttrandefrihet och privatlivets helgd), särskilt genom mer frekvent användning av telefonavlyssning och förekomsten av en stämning av latent misstänksamhet mot dem (artiklarna 13, 17 och 19 i konventionen).

a) Sverige måste tillse att de åtgärder som vidtas med stöd av den internationella kampen mot terrorismen är fullt förenliga med konventionen. Sverige uppmanas att tillse att oron över terrorismen inte är en källa till missbruk.

b) Dessutom bör Sverige fortsätta sin praxis och tradition att följa principen om non-refoulement (dvs. principen att ingen får sändas till ett land där han eller hon riskerar förföljelse och inte heller till ett land där vederbörande riskerar att sändas vidare till ett land där han eller hon riskerar förföljelse). När en konventionsstat utvisar en person till en annan konventionsstat på grundval av löften om hur vederbörande behandlas av den mottagande staten, måste den sändande staten införa trovärdiga mekanismer för att tillse att den mottagande staten uppfyller sina löften från det ögonblick utvisningen sker.

c) Sverige uppmanas också att genomföra en upplysningskampanj via massmedierna för att skydda personer av utländsk härkomst, särskilt araber och muslimer, från slentrianmässiga uppfattningar som associerar dem med terrorism, extremism och fanatism.

13. Kommittén uttrycker sin oro över rapporter om fortgående uttryck för rasism och främlingsfientlighet, både i form av vägran till tillträde till offentliga platser på grund av etnicitet och i form av svårigheter för utlänningar på arbetsmarknaden (artiklarna 19 och 26 i konventionen).

Sverige måste göra ihärdiga ansträngningar för att förbättra tillämpningen av lagar som bestraffar rasistiskt betingade brott, integration i samhället för medlemmar av minoritetsgrupper och spridning av en kultur präglad av tolerans, särskilt som en del av primär- och sekundärundervisningen.

14. Kommittén är djupt oroad över förekomsten av nynazistiska organisationer och över deras betydande aktivism samt av produktionen och spridningen av s.k. vit makt-musik, som förespråkar den vita rasens överlägsenhet (artikel 20 i konventionen).

Sverige bör vidta åtgärder för att ompröva sin politik i fråga om rasistiska, främlingsfientliga och särskilt nynazistiska organisationers upprättande och verksamhet. Sverige bör också ompröva sin inställning till produktion och spridning av s.k. vit makt-musik.

15. Kommittén är oroad över den begränsade omfattning i vilken sametinget kan ha en viktig roll i beslutsprocessen i frågor som berör samernas hävdvunna landområden och ekonomiska verksamheter, såsom vattenkraftsprojekt, gruvnäring och skogsbruk, liksom privatisering av land (artiklarna 1, 25 och 27 i konventionen).

Statsparten bör vidta åtgärder för att göra samerna delaktiga genom att ge dem större inflytande på beslutsfattande i frågor som rör deras naturliga miljö och utkomstmöjligheter.

16. Statsparten bör ge en vid spridning åt sin femte periodiska rapport och dessa avslutande anmärkningar.

17. Enligt artikel 70.5 i kommitténs arbetsordning bör konventionsstaten inom ett år lämna relevanta upplysningar om verkställandet av kommitténs rekommendationer i punkt 12, särskilt vad gäller övervakning av utvisningsfall. Kommittén uppmanar parten att i sin nästa rapport, som skall avges senast den 1 april 2007, lämna upplysningar om de övriga rekommendationerna och om konventionen i sin helhet.

© 1996-2001 FN:s Höge kommissarie för de mänskliga rättigheterna, Genève, Schweiz